

גמרא:

קנסיה רבא לזבוני אפילו אמגוזי. שלא ימכור אפילו אגוזים.

אמר ליה רב פפא לרבא. ואמרי לה, רב אדא בר אחבה לרבא: כמאן סבירא לך, כרבי יהודה.

אי כרבי יהודה, אפילו מים ומלח נמו בעית למקנסיה.

ואי כרבי שמעון הא לא קניס אלא בדבר האסור, ובאותו איסור עצמו. וזה מכר חלב וקנסתו באגוזים.

ומבארין: לעולם סבירא לי כדאמר רבי שמעון. ובאיסורא דגופיה קנסינן ליה, וגם קנס זה הוא בדבר שיש לו שייכות לאיסור שמכר.

וההסבר הוא: סתם דרדקי — גרו באמגוזי, נמשכים אחרי אגוזים. ואזיל ומשבש לבני טבחי, וגרו להו באמגוזי. שמושך ומפתה את בני הטבחים באמצעות אגוזים, שייגבבו מאביהם, ומייתו ליה, והם מביאים לו תרבא דאטמא, חלב "דאטמא" שאסור באכילה, והוא מוכרם ב"מר כנתא" בתורת חלב כשר לאכילה.

ולכן, מכיון שהאגוזים הם האמצעי שעל ידו נגרם האיסור, קנסו רבא שלא ימכור אגוזים.

מתניתין:

החשוד על השביעית, אינו נעשה בכך להיות חשוד על המעשרות. ובשנה שאינה

ומקשינן: השתא טוי, שהם חוטי פשתן זבנינן מיניה. אריג שנעשה אחרי הטוי מיבעיא למימר?

ומבארין: מאי אריג? תיבי. שרשרות שעושים אותן מפשתן מנופץ וסרוק.

מתניתין:

אדם החשוד להיות מוכר תרומה לשם הולין, אין לוקחין ממנו אפילו מים ומלח שאין בהם דין תרומות ומעשרות, וקנס הוא שקנסוהו חכמים, דברי רבי יהודה.

רבי שמעון אומר: כל דבר שיש בו זיקת — שייכות — לחיוב תרומה ומעשרות, אין לוקחין ממנו⁽²¹⁾.

גמרא:

והוינן בה: "כל דבר" דקאמר רבי שמעון, לאתויי מאי?

ומשינן: לאתויי קרבי דגים דמערכי בהו שמן זית, שיש בו חיוב הפרשת תרומה.

הוא טבחה דהוה חשוד לזבוני חלב האסור באכילה שנקרא תרבא דאטמא, שהוא חלב הכליות שעל הירך, במר כנתא, בחזקת חלב טהור הנקרא כנתא.

מדוע הוצרך לאסור משום קנס, ולא יהיה אסור מדינא משום חשש תערובת תרומה. ובחזו"א

21. וכתב הרמב"ם בפ"ב ממעשר הט"ז דטעמו של רבי שמעון משום קנס. ובר"ק שם הקשה

שנת שמיטה מותר לקחת ממנו תבואה, ויעשרנה מספק כדין "דמאי"⁽²²⁾.

החשוד על המעשרות, אינו חשוד על השביעית.

החשוד על זה, ועל זה, על השביעית, ועל מעשרות, הרי הוא חשוד אף על הטהרות, למכור אוכלין טמאים בחזקת טהורים. ואינו נאמן אפילו על טומאה שהיא מדרבנן. כגון טומאת ידים. דאם נחשד על דאורייתא על דרבנן כל שכן.

ויש מי שהוא חשוד על הטהרות, שאינו נזהר בטומאה דרבנן, ואינו חשוד לא על זה ולא על זה, לא על שביעית ולא על מעשר.

זה הכלל: כל החשוד על הדבר — לא דנו ולא מעידו. שאינו נאמן לדון ולהעיד בדבר שנחשד עליו⁽²³⁾.

גמרא:

והוינן בה: מאי טעמא החשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות?

ומבארין: שביעית לא בעיא חומה. אין צריך לאוכלה בתוך חומת ירושלים, ולכן מזלזל בה. אבל מעשר שני כיון דבעי חומה, שאסור לאוכלו חוץ לירושלים, חמירא ליה.

שנינו במשנה: החשוד על המעשר אינו

חשוד על השביעית.

מאי טעמא?

ומשנינן: מעשר אית ליה פדיון. אבל שביעית, כיון דקא מיתפרא ליה, ולית ליה פדיון — חמירא ליה. וכיון שיש צד חמור בשביעית ממעשר, הוא לא נעשה חשוד על השביעית.

שנינו במשנה: החשוד על זה ועל זה חשוד על הטהרות:

ומבארין: כיון דחשוד אדאורייתא כל שכן דחשוד אדרבנן.

שנינו במשנה: ויש שהוא חשוד על הטהרות ואינו חשוד על זה ועל זה:

מאי טעמא?

ומבארין: נהי דלעבור אדרבנן חשיד, אבל לעבור אדאורייתא לא חשיד. ורמינחו: מי שהוא נאמן על הטהרות הרי הוא נאמן אף על השביעית ועל המעשרות.

ומדייקין: הא חשיד לטהרות, חשיד נמי לשביעית ומעשרות, ואילו את אמרת דלא חשיד מדרבנן על דאורייתא.

ומתריצין: אמר רבי אילעי: מתניתין דקתני אין חשוד איירי כשראינהו שנוהג דיני מעשרות ושביעית כצנעא בתוך ביתו⁽²⁴⁾.

23. ועיין תוי"ט שהקשה מהו לשון "זה הכלל", שהרי אינו כולל את הדינים הקודמים.

24. ועיין תוד"ה מתניתין.

כתב שקנסו אף לאוכלו אכילת תרומה ומע"ש.

22. ברעק"א על המשניות הקשה הא אפילו בלוקח מן ה"חשוד" על המעשר אינו מעשר אלא בתורת "דמאי" שהרי הוא ספק משום דרוב עמי הארץ מעשרין. עיי"ש.

רבי ינאי ברבי ישמעאל אמר תירוץ אחר: ברייתא, דדייקינן מינה דחשוד לזה ולזה איירי בכגון דהוה הך גברא חשיד אתרווייהו, על הטהרות ועל שביעית ומעשר. ואתא קמי רבנן, וקביל אתרווייהו להזהר בשניהם.

והדר איחשד אחד מנייהו, שחזר לסורו באחד מהם, ואפילו בטהרות. דאמרינן: מינו דחשיד אחא חשיד נמו אאידך. שהיות ובעבר הוא כבר נחשד על שניהם, לכן עתה הוא חוזר להיות כבתחילה ואינו נאמן על שניהם. אבל סתם החשוד על זה אינו חשוד על זה.

אמר רבה בר בר חנה, אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי עקיבא סתימתא(25).

אבל חכמים אומרים: מי שהוא חשוד על השביעית חשוד אף על המעשר.

והוינן בה: מאן חכמים? דסבירא להו דהחשוד על השביעית חשוד אף על המעשר.

ואמרינן: רבי יהודה! דבאתריה דרבי יהודה, שביעית חמירא להו!

ומנלן דחמירא להו?

דההוא דהוה קרי לחבריה, שכינה שם גנאי לחבירו, וכינהו דיירא בר דיירתא, גר בן גיורת.

אמר לו השני: תיתי לי, שכר טוב מגיע לי, דלא אכלי פירות שביעית בוותך! וזה היה

במקומו של רבי יהודה. ומזה שהאשים את חבירו בדבר זה, שמע מינה חמירא להו שמירת דיני שביעית. ולכן, אם על האיסור החמור הוא חשוד, על הקל לא כל שכן.

איבא דאמרי: אמר רבה בר בר חנה, אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי עקיבא סתימתא.

אבל חכמים אומרים: חשוד על המעשר הוא חשוד על השביעית.

ומאן חכמים?

רבי מאיר היא, דאמר חשוד לדבר אחד הוי חשוד לכל התורה כולה. ונהגמרא בהמשך מביאה את דברי רבי מאיר.

רבי יונה ורבי ירמיה, שהיו תלמידי רבי זעירא. ואמרי לה, רבי יונה ורבי זעירא תלמידי רבי יוחנן, היו חולקים בלשונות אלו — דלעיל.

חד מהם אמר: אבל חכמים אומרים חשוד ל-ב על השביעית חשוד על המעשר.

ומאן חכמים? רבי יהודה היא. דבאתריה דרבי יהודה חמירא להו שביעית.

וחד אמר: החשוד על המעשר, חשוד על השביעית. ומאן חכמים? רבי מאיר היא.

בסוגיה שלפנינו דיני קבלת חבירות(26).

ואמרינן: מאי רבי מאיר?

26. תחילה נקדים הקדמה בדיני "חבר". א. חכמים גזרו על עמי הארץ ועל בגדיהם טומאה.

25. שנקרא כן משום שהרבה משניות בש"ס שהן "סתומות" — ללא שם התנא, הן דברי רבי עקיבא.